

БОЛЮЧИЙ ЛІТОПИС ПОЗОВНОГО ДЖИГАДУ ВЛАДИКИ АНТОНІЯ ПРОТИ ПАРАФІЇ СВЯТОГО ВОЗНЕСІННЯ

З травня 1999 року, парафія і парафіяни Св. Вознесіння в м. Кліфтон, Нью-Джерсі, США, були втягнуті архієпископом Антонієм та його прибічниками у якості відповідачів у судовий процес, метою якого було захопити парафіяльне майно і церковний уряд. Ці десятилітні судові ордалії закінчилися в грудні 2009 року, коли Верховний Суд Нью-Джерсі – вдруге – відмовився розглядати рішення Апеляційного Суду, котрий відкинув скарги архієпископа Антонія і тим самим залишив власність і адміністрацію в керівництві парафіян, а також захистив приналежність парафії до Материнської Церкви в Києві.

ІСТОРИЧНЕ ПІДГРУНТЯ

Щоб краще зрозуміти підставу і значення цієї десятилітньої судової тяганини, потрібно розглянути її на фоні історичного розвитку християнства в Україні і прагнення її суспільства до національної незалежності протягом останньої тисячі років.

Україна прийняла православне християнство у 988 році за ініціативою князя Володимира Великого. Українська Православна Церква розвивалася як незалежна церква з митрополічним престолом у Києві. В 1686 році, московський патріархат незаконно загарбав Українську Православну Церкву (разом із українською нацією) за активною участю, до речі, константинопольського Патріарха. Російська гегемонія була офіційно скасована Четвертим Універсалом Центральної Ради Української Народної Республіки в 1918 році, і, в 1921 році, було створено Українську Автокефальну Православну Церкву. Одним з єпископів цієї незалежної церкви став Іоанн Теодорович. Його було відряджено до Сполучених Штатів Америки, щоб заснувати єпархію УАПЦ для українських іммігрантів. Ця єпархія стала відомою, як УПЦ-США і діяла як невід'ємна частина Київської митрополії.

В той час, коли ця єпархія УАПЦ процвітала і розширювалась на Заході, Материнській Церкві в Україні випала інша доля. У 1927 році, атеїстичний уряд СРСР скасував права Незалежної Української Православної Церкви і більшість її священнослужителів було або замордовано, або заслано сталінським режимом до Сибіру. Незважаючи на безжалісне знищення Материнської Церкви в Україні, УПЦ-США продовжувала непохитно дотримуватися своєї невід'ємності від УАПЦ в Києві і зберігати багатовікові українські традиції. Ці традиції включали: соборну структуру і уряд церковний за участю мирян, обрання єпископів за участю мирян, парафіяльне керування майна і активів, незалежну адміністрацію і уряд парафії, обрання та звільнення з посади священнослужителя парафіянами, а також членство, базоване на принципах свободи від насильства та добровільного спілкування, і, найголовніше, незалежність (автокефалію) від всіх іноземних впливів і втручань будь-якої держави або релігійного патріархату.

Після Другої світової війни, нова хвиля іммігрантів, багато з яких належали до Української Автокефальної Православної Церкви, відродженої під час Другої світової війни в Україні, і в друге знищеної комуністами, приєдналися до УПЦ-США, включно з архієпископом Мстиславом Скрипником, який, разом з митрополитом Іоанном Теодоровичем і всім духовенством УПЦ-США, заявляли, що УПЦ-США є продовженням Української Автокефальної Православної Церкви в Україні та її звичаїв і традицій, і наполегливо підкреслювали незалежність, автокефалію та соборне управління УПЦ-США.

ВІДРОДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

У 1989 році, наприкінці існування СРСР, незалежна Українська Автокефальна Православна Церква знову відродилася в Україні. З того часу, як єпархія УАПЦ, створена в 1921 році, продовжувала існувати в США під керівництвом митрополита Мстислава, нововідроджена Церква в Україні визнала митрополита Мстислава як духовного провідника всієї Церкви, щоб знову підтвердити своє продовження історичної Української Автокефальної Православної Церкви. 5 липня 1990 року митрополит Мстислав з УПЦ-США був обраний патріархом Української Автокефальної Православної Церкви на Соборі УАПЦ в Києві. Цей Собор та присутні ієрархи (у тому числі архієпископ Костянтин і єпископ Антоній, з юрисдикції УПЦ-США) оголосили і підтвердили що існує лише одна всесвітня Українська Автокефальна Православна Церква з престолом у Києві, і що всі вони є невід'ємними членами цієї Церкви.

У липні 1992 року, в Києві знову відбувся Собор Української Автокефальної Православної Церкви. Цей Собор, як найвищий орган управління УАПЦ, прийняв у своє лоно архієпископа Філарета і його духовенство, котрі раніше належали до Російської Православної Церкви. З метою підкреслити свій патріархальний статус, цей Собор також ухвалив резолюцію про зміну назви Української Автокефальної Православної Церкви на "Українська Православна Церква - Київський Патріархат".

Після смерті Його Святості Мстислава в 1993 році, Собор Української Православної Церкви - Київського Патріархату був скликаний в жовтні того ж року для обрання його наступника. На цій Соборі брав участь архієпископ Антоній як представник американської гілки Української Православної Церкви, УПЦ-США. Він брав активну участь в обговореннях, зустрічах і літургіях Української Православної Церкви - Київського Патріархату. Архієпископ Антоній представляв американську гілку Української Православної Церкви, УПЦ-США, і навіть фігурував кандидатом на пост патріарха. В решті решт на престол патріарха було обрано колишнього українського дисидента радянського режиму, архієпископа Володимира. У 1995 році Його Святість Володимир помер і його наступником обрано митрополита Філарета, який до цих посідає престол патріарха Української Православної Церкви - Київського Патріархату.

ЗАЛИШЕННЯ

У грудні 1994 року, після невдалої спроби стати патріархом Київським, архієпископ Антоній разом з митрополитом Костянтином та деякими священнослужителями УПЦ-США таємно увійшли в угоду з Патріархом Константинопольським, з престолом у Стамбулі, що у Туреччині. Ця угода стала відомою загалу під назвою «Точки Взаємного Порозуміння». Унаслідок цієї угоди, архієпископ Антоній і митрополит Костянтин на початку 1995 року були переведені в ієрархію Константинопольської Церкви, базованої в Туреччині. Їм були дані єпископські титули тої церкви (митрополит Костянтин прийняв на себе титул Костянтин Ірінополіський, а архієпископ Антоній став Антонієм Герополіським), і надалі не визнавалися єпископами Української Автокефальної Церкви. Таким чином, вони стали священнослужителями церкви, цілком окремої, чужої та відмінної від Української Православної Церкви УПЦ-США, яка протягом всього свого існування була невід'ємною частиною Київської церкви. Патріарх розташованої в Туреччині Константинопольської Церкви тепер заявляє, що УПЦ-США є адміністративною частиною Констан-тинопольської Церкви і єпископи УПЦ-США в даний час знаходяться під безпосереднім контролем Вселенського Патріарха. Ієрархи УПЦ-США тепер визнають Патріарха Константинопольського в якості свого екзарха замість Патріарха Київського і всієї Руси-України.

Історично так склалося, що нації, які нещодавно здобули незалежність, такі як, наприклад, Болгарія, Румунія і Польща, створили свої власні незалежні (автокефальні) Православні Церкви, незалежний статус яких визнають інші православні церкви та світські уряди. Таким чином, Україна, вже як незалежна держава, також має право на православно церкву з таким самим повноправним самоуправлінням. Однак Росія споконвіку докладала всіх зусиль, аби не допустити визнання Української Православної Церкви, адже таке визнання зміцнить статус України як незалежної держави і як окремої і самостійної нації. Незалежна Українська Православна Церква також загрожує необґрунтованим претензіям Москви на права на історичну спадщину Київської Русі та її православ'я. Само собою зрозуміло, що існування незалежної України суперечить багатовіковим політичним інтересам Москви.

У 1995 році, цей російський страх української незалежності найбільш чітко висловив Патріарх Московський в офіційному комюніке, де він гостро засудив приєднання ієрархії УПЦ-США, Митрополита Костянтина, Архієпископа Антонія та іншого духовенства під Константинопольську юрисдикцію. В 1995 році Патріарх Константинопольський чітко запевнив московську патріархію маловідомим офіційним документом, що носить назву протокол 937, що долучення ієрархів УПЦ-США до Константинопольської церкви назавжди заборонить колишнім ієрархам та священнослужителям УПЦ-США пропагувати будь-яку самостійність (автокефалію) для будь-якої Української Православної Церкви. Годі казати, з 1995 року, ці колишні ієрархи та духовенство УПЦ-США твердо дотримуються антиукраїнських і промосковських директив Константинополя і не підтримують автокефалію Української Православної Церкви. Вони навіть відмовилися брати участь у заходах із вшанування жертв Голодомору, у яких брало участь духовенство

Київського Патріархату [незважаючи на той факт, що до 1995 року вони були частиною тієї ж церкви, і святкували Святу Літургію разом!] Цими діями колишні ієрархи УПЦ-США - вільно чи мимоволі - підривають розвиток України як незалежної держави.

ПОЗОВИ

Починаючи з 1995, року парафіяни Святого Вознесіння постійно висловлювали сумнів у коректності угоди архієпископа Антонія та інших ієрархів, висловлених в «Точках Взаємного Порозуміння» з Константинополем і звертали увагу на негативні наслідки, до яких призвела ця угода для Української Православної Церкви та для української державності. Парафія підкреслила, що своїми діями архієпископ Антоній та інші ієрархи відмовилися від своїх позицій в юрисдикції УПЦ-США, що вони не мали повноважень підпорядкувати УПЦ-США іноземному пануванню, цілковито порушуючи її Конституцію, а також що вони активного вводили в оману віруючих. Крім того, парафія підкреслила, що УПЦ-США продовжує бути частиною Материнської Церкви - Української Православної Церкви - Київського Патріархату.

У відповідь архієпископ Антоній чинив різноманітні дії проти парафії та окремих парафіян, кульмінацією яких стали судові позови в 1999 році. Єдиною метою цих позовів було придушити критику шляхом захоплення контролю над адміністрацією та нерухомим майном парафії Святого Вознесіння, незважаючи на той факт, що такі дії порушують вікові традиції та конституцію УПЦ-США. В процесі судових розглядів в 1999 році, скарги та захисти архієпископа Антонія і в тому числі скарги УПЦ-США проти парафії були відкинені із заборотою подачі подальших позовів з цього питання. У грудні 2004 року, Апеляційний відділ відкинув скарги прихильників архієпископа Антонія на конституційних підставах, в результаті чого контроль над майном та адміністрацією Парафії Святого Вознесіння залишилися в руках парафіян. Згодом, Верховний суд Нью-Джерсі відмовився переглянути рішення Апеляційного суду.

У серпні 2006 року архієпископ Антоній, в цей час визнаний первоієрарх Православного Константинопольського Патріархату із престолом у Туреччині, представив позов від імені УПЦ-США і отримав рішення від "церковного суду" проти членів парафії Святого Вознесіння. Єдиною метою цього позову знову було отримання того самого результату, у якому йому було відмовлено в 1999 році в цивільному суді, тобто контролю над нерухомим та рухомим майном та управління приходу, відсторонення окремих парафіян від парафіяльної ради та призначення осіб, підконтрольних архієпископу Антонію. Так як архієпископ Антоній опирався на канонічний закон проти парафіян, парафіяни звернулися до найвищого духовного авторитету Української Православної Церкви Києва, Його Святості Патріарха Філарета, за його вироком про рішення так ваного "церковного суду". 24 жовтня 2006, Його Святість Патріарх Філарет заявив, що дії цього "церковного суду" скасовуються, не мають канонічної підстави і є недійсними.

Не в силі досягти своїх цілей виключно через свій "церковний суд", архієпископ Антоній знову подав позов на парафіян у цивільному суді. Суд першої інстанції відхилив скаргу архієпископа Антонія - знову на конституційних підставах. Це рішення було підтверджено в серпні 2009 року Апеляційним відділом Верховного Суду Нью-Джерсі у різкій одноголосній opinii, яка дуже чітко визнала права парафії на власне майно та адміністрацію. УПЦ-США намагалося, щоб Найвищий Суд штату Нью-Джерсі переглянув це рішення, але 15 грудня 2009 їхнє прохання було відхилено, і контроль над майном та адміністрацією Парафії Святого Вознесіння знову залишилися в руках парафіян.

НАСЛІДКИ НА МАЙБУТНЄ

Наслідком цієї десятирічної судової тяганини стало те, що парафія Святого Вознесіння, так само, як і інші парафії УПЦ-США можуть успішно захищати свої права на своє власне майно та управління, залишатися твердими у своїй відданості і вірності Материнській Церкві в Україні, а також протистояти нав'язуванню колишніх священнослужителів УПЦ-США, спрямованих на примушення їх до повстання проти своєї православної Материнської Церкви та її Патріарха.

Цей наслідок набере більш важливе значення в світлі останніх подій в Константинопольській Церкві, яка сьогодні претендує на визнання УПЦ-США в якості свого адміністративного підрозділу. У листопаді 2009 року Вселенський Патріархат зажадав від всіх її єпископів [імовірно, включаючи митрополита Костянтина Ірінопольського, архієпископа Антонія Геропольського і єпископа Данила Памфілонського], щоб вони переписали частину свого єпархіального нерухомого майна на Патріарха Константинопольського. Крім того, Константинопольський Патріархат проводить реорганізацію своїх північно-американських церковних адміністрацій, і існують докази того, що управління УПЦ-США буде передано посереднику – єпископу, призначеному Церквою із престолом у Туреччині, скасовуючи роль собору УПЦ-США та цілковито суперечачи Конституції УПЦ-США. Якщо це станеться, це перетворить духовну невірність колишніх ієрархів УПЦ-США в ганебну, безсердечну зраду українських іммігрантів, які протягом понад 90 років працювали, будували церкви і установи з вірою в те, що вони, парафіяни, будуть панувати над своєю долею і зможуть пронести скрізь час їх національне та автокефальне духовне коріння в Україні. Ми молимо Всевишнього, щоб така зрада не здійснилася.

Мирослав Смородський, 19 лютого 2010р.